Poniedziałek, 20 czerwca 2016

Gorlickie kapliczki i pomniki

Kapliczki

Kapliczka Jezusa Frasobliwego przy zbiegu ul. Węgierskiej z ul. Kościuszki – miejsce zapalenia pierwszej na świecie ulicznej lampy naftowej

Pierwsza na świecie uliczna lampa naftowa zapłonęła w 1854 r. w Gorlicach. Umieszczono ją na oryginalnej kapliczce o beczkowatym kształcie cokołu, z Chrystusem Frasobliwym pod baldachimem. Kapliczka na skrzyżowaniu ul. Węgierskiej z ul. Kościuszki stoi po dzień dzisiejszy, przypominając to epokowe wydarzenie. Kapliczka Chrystusa Frasobliwego pochodzi z około 1850 r., sama zaś figura długo skrywała tajemnicę – blisko półtora wieku. Dopiero prace konserwatorskie u progu lat 90. ubiegłego stulecia ujawniły datę 1593 r. Oryginał figury można obejrzeć w Muzeum Regionalnym PTTK. Legenda mówi, że podczas powodzi figurę tę do miasta przyniosła rzeka. Po wyłowieniu i oczyszczeniu ustawiono ją na postumencie.

Kapliczka Matki Boskiej przy ul. Krętej

Najstarsza gorlicka kapliczka położona jest przy ul. Krętej – malowniczych schodach prowadzących na nadrzeczną ul. Blich, gdzie w czasach „małego Gdańska” mieszczanie bielili płótna. Kapliczka „przytulona do stromej skarpy”, niczym zawieszona na skale, przypomina dramat miasteczka również z 2 maja, ale 1657 r., kiedy to miał miejsce najazd na Gorlice wojsk księcia Siedmiogrodu Jerzego Rakoczego w czasach „szwedzkiego potopu”. Kapliczka została ufundowana w 1664 roku przez mieszczanina jako wotum wdzięczności za uratowanie życia części mieszkańców podczas pożogi i zniszczenia. Kapliczka jest murowana w kształcie słupa, o trzech uskokowych, zwężających się kondygnacjach. Przykrywający kapliczkę daszek zwieńczony jest ażurową glorią z hierogramem NMP i datą 1664 r. Kapliczka ma swoją legendę o ukrytym pod nią zaklętym dworze, z księciem, księżniczką i dwunastoma dworzanami zamienionymi w białe myszki, które w piwnicy pod kaplicą strzegą dwunastu beczek pełnych dukatów. Kto odgadnie i wypowie o 12-stej w nocy słowa zaklęcia, sprawi, że dwór ożyje, a połowa skarbu przypadnie temu, kto te słowa odkrył i wypowiedział. Czy to prawda, można się przekonać o północy, gdy z wieży pobliskiego ratusza dobiegnie dźwięk zegara.

Kapliczka św. Jana Nepomucena przy ul. Mickiewicza nad rzeką Ropą.

Kapliczka znajduje się nad rzeką Ropą przy ul. Mickiewicza. Zapewne została wzniesiona podczas budowy dawnego mostu na rzece Ropa, około 1787-1799 r. Kapliczka jest murowana, ma kształt prostokątny, z absydą, z parą filarów tworzących podcień w fasadzie. Rzeźba św. Jana Nepomucena jest drewniana, wykonana w tradycji barokowej.

Kapliczka przy ul. Stróżowskiej. Kapliczka została zbudowana na początku XIX wieku, była przebudowywana i remontowana. Jest murowana, postawiona na planie kwadratu, z półkoliście zamkniętym wejściem od frontu, nakryta niskim daszkiem namiotowym.

Krzyż przydrożny przy ul. Dmowskiego. Krzyż został wzniesiony w 1875 r. o czym świadczy data umieszczona na cokole. Krzyż ma charakter ludowy, jest kamienny z płaskorzeźbą Jezusa Ukrzyżowanego.

Krzyż przydrożny przy ul. Kochanowskiego. Krzyż został wzniesiony w 1888 roku jako wotum za ocalenie od zarazy. Jest kamienny z figurą.

Pomniki

Pomnik Wojciecha Biechońskiego w Parku Miejskim

Pomnik Wojciecha Biechońskiego, burmistrza Gorlic w latach 1887-1902, znajduje się przy wejściu do gorlickiego Parku Miejskiego idąc od centrum miasta. Popiersie Biechońskiego – ministra w Rządzie Narodowym powstania styczniowego przypomina to tragiczne wydarzenie, ale równocześnie okres burmistrzowania tego wielkiego Polaka w Gorlicach. Biechoński był współtwórcą gorlickiego przemysłu naftowego, posiadał własne kopalnie ropy naftowej. Jako burmistrz rozpoczął kanalizację Gorlic, założył pierwsze przedszkole, przyczynił się do wybudowania szpitala powszechnego, zainicjował powołanie w Gorlicach gimnazjum oraz założył park miejski, któremu od 1923 roku patronuje.

Pomnik Bohaterów Ziemi Gorlickiej przy ul. Hallera

Pomnik Bohaterów Ziemi Gorlickiej odsłonięto na skarpie wzgórza Korczak 17 września 1995 r. Głównym inicjatorem powstania pomnika był Władysław Boczoń. Pomnik z potężnym, kamiennym orłem poświęcony jest pamięci żołnierzy i członków ruchu oporu na ziemi gorlickiej w czasie II wojny światowej. Na cokole pomnika znajduje się płaskorzeźba umierającego żołnierza w 1939 r. Na pomniku umieszczono napisy: „Bohaterom Ziemi Gorlickiej Poległym w Walce o Wolność” oraz „Polsko, kochaliśmy Cię więcej od życia”. Pomnik ten jest miejscem spotkań rocznicowych. Ostateczny kształt nadał pomnikowi Krzysztof Filar oraz artyści rzeźbiarze: Janusz Krauze, Zdzisław Tohl.

Pomnik Dersława I Karwacjana przy ul. Wróblewskiego

Pomnik Dersława I Karwacjana projektu Zdzisława Tohla znajduje się przed siedzibą rodową Karwacjanów – Dworem Karwacjanów. Dersław Karwacjan pochodził z mieszczańskiej rodziny kupców i piwowarów osiadłych w Krakowie. Był rajcą krakowskim, stolnikiem sandomierskim, bankierem oraz właścicielem kopalń ołowiu i srebra w Trzebini i Lubiążu. Około roku 1355, na mocy przywileju otrzymanego od króla Kazimierz Wielkiego, założył Gorlice. Pieczętował się herbem Zadora, który stał się później herbem Gorlic. Dersław I był nobilitowanym protoplastą rodu władającego miastem blisko 100 lat. Pomnik założyciela Gorlic odsłonięto w roku 2005 w 650. rocznicę lokacji miasta.

Obelisk Janusza Korczaka przy ul. Korczaka.
Pomnik, którego inicjatorem powstania w Gorlicach był Tadeusz Koturski, został odsłonięty przy ul. Janusza Korczaka 14 października 2008 roku. Pomnik znajduje się na nowo wybudowanej drodze, łączniku ul. Korczaka z ul. Sikorskiego na osiedlu górnym. Korczak zwany także Starym Doktorem lub Panem Doktorem, naprawdę nazywał się Henryk Goldszmit i urodził się w spolonizowanej rodzinie żydowskiej. Był lekarzem, pedagogiem, pisarzem, publicystą i działaczem społecznym. Korczak był pionierem działań w dziedzinie diagnozowania wychowawczego oraz prekursorem działań na rzecz praw dziecka -człowieka. W czasie okupacji mimo możliwości wydostania się z getta warszawskiego odmówił, przez co wraz ze swoimi wychowankami został wywieziony do obozu zagłady w Treblince, gdzie najprawdopodobniej zginął w komorze gazowej. Po wojnie życie i dzieło Janusza Korczaka nie zostało zapomniane. Wręcz przeciwnie – jego nowatorskie idee i rozwiązania wychowawcze, jego wizjonerska koncepcja praw dziecka na stałe weszły do kanonu kultury Polski i świata.

Pomnik Ignacego Łukasiewicza przy ul. Kościuszki.

Popiersie Ignacego Łukasiewicza – wynalazcy, pioniera i twórcy przemysłu naftowego zostało ustawione na małym skwerku obok skrzyżowania, naprzeciw kapliczki Jezusa Frasobliwego – miejsce zapalenia pierwszej na świecie ulicznej lampy naftowej.

Pomnik Ignacego Łukasiewicza przy ul. Wyszyńskiego. Pomnik Ignacego Łukasiewicza – wynalazcy, pioniera i twórcy przemysłu naftowego ustawiono przed budynkiem Zespołu Szkół Nr 1, który nosi imię Ignacego Łukasiewicza.

Krzyż Powstańców na cmentarzu parafialnym

Pomnik Powstańców 1863 roku znajduje się na gorlickim cmentarzu parafialnym i wyróżnia się spośród innych nagrobków. Pomnik został zbudowany w 1913 roku w 50. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego staraniem Towarzystwa Gimnastycznego ”Sokół" w Gorlicach wg projektu architekta Zygmunta Fedorskiego. W Powstaniu Styczniowym udział wzięło ponad czterdziestu gorliczan, z których kilku poległo, a znaczna część przeszła trudną drogę zesłania do Rosji. Podczas I wojny światowej pomnik został dotkliwie zniszczony - złamany u podstawy i zwalony symbolizował klęskę Powstania Styczniowego. W latach 1963 - 1964 – w setną rocznicę Powstania Styczniowego pomnik został odnowiony staraniem zarządu Gorlickiego Rzemiosła. Marmurowe tablice zawieszone na bokach cokołu pomnika, a zawierające nazwiska uczestników powstania pochodzących z Gorlic, ufundowała gorlicka Polonia w Stanach Zjednoczonych. Pomnik staraniem gorlickich parafii i Miasta Gorlice został odnowiony w 2013 roku w 150. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego.

Pomnik Kazimierza Pułaskiego w Parku Miejskim

Pomnik Kazimierza Pułaskiego znajduje się w gorlickim parku w pobliżu mostu linowego, który prowadzi do parku. Obelisk Pułaskiego z szablą na koniu przypomina jego zasługi w walce konfederatów barskich przeciw armii rosyjskiej na terenach powiatu gorlickiego. Kazimierz Pułaski herbu Ślepowron to bohater walk o wolność dwóch narodów, polskiego i amerykańskiego, jeden z dowódców i marszałek konfederacji barskiej, generał i bohater wojny o niepodległość USA. Konfederaci walczyli w obronie wiary katolickiej i niepodległości Rzeczypospolitej, byli skierowani przeciwko Imperium Rosyjskiemu, królowi Stanisławowi Augustowi Poniatowskiemu i popierającym go wojskom rosyjskim. Celem konfederacji było zniesienie ustaw narzuconych przez Rosję, a zwłaszcza dających równouprawnienie innowiercom. Przez niektórych historyków uważana jest za pierwsze polskie powstanie narodowe. Jego związki z Ziemią Gorlicką dotyczą właśnie czasu konfederacji barskiej. Mając 22 lata, zmuszony przez Rosjan do wycofania się znad Dniestru, znalazł się wraz z swoim oddziałem pod Bieczem. Po raz drugi znalazł się na Ziemi Gorlickiej w marcu 1770 r., gdy po przegranej bitwie z Rosjanami znalazł się w obozie w Izbach i założył drugi obóz na stokach góry Jawor koło Wysowej. Tam szkolił kawalerię, stamtąd wyprawiał się na zaczepne potyczki. Brał m.in. w bitwach pod Bieczem, w Koniecznej, oraz w głównej, kilkudniowej bitwie, która odbyła się w Wysowej w sierpniu 1771 r. Niestety bitwa zakończyła się klęską konfederatów, którzy zmuszeni byli do wycofania się poza granice Polski. Pułaski poległ jako bohater Stanów Zjednoczonych pod Savannah.

Pomnik Juliusza Słowackiego („Pomnik Niepodległości”) w Parku Miejskim

Pomnik Niepodległości z płaskorzeźbą Juliusza Słowackiego odsłonięto w 1919 roku – w 110. rocznicę urodzin wieszcza. Obelisk zwieńczony jest białym sokołem – symbolem Polski Niepodległej. Płaskorzeźbę z popiersiem Słowackiego wykonał artysta rzeźbiarz Jerzy Kaniewicz. Pierwotnie na wierzchołku pomnika umieszczono rzeźbę sokoła. Jeszcze w okresie międzywojennym sokoła zastąpił orzeł, który został usunięty przez niemieckiego okupanta, jako odwet za zawieszoną przez harcerzy flagę i złożone kwiaty w barwach narodowych 11 listopada 1939 roku. Dopiero w 1961 roku pomnik odbudowano i pojawił się ponownie orzeł. W takim stanie trwał 50 lat aż do 2011 roku kiedy to rozpoczęła się konserwacja. Na miejsce piastowskiego orła powrócił sokół autorstwa Wojciecha Sieka.

Figura Tereski na gorlickim Rynku

Z ustawionym obecnie na gorlickim Rynku pomnikiem mieszczki Teresy Kosibianki związana jest legenda.
„Dawno temu centrum grodu wraz z zamkiem znajdowało się na wystającej ponad miastem Górze Zamkowej. W XII w., a ściślej w 1241 r. tj. w czasie słynnego napadu na polskie ziemie dokonanego przez Tatarów, zamek został otoczony przez ciągnące na zachód hordy Batu-chana. Gdy wydawało się, że już nic nie jest w stanie ocalić mieszkańców, do dowódcy obrony z podstępnym planem zgłosiła się jedna z mieszczek gorlickich o imieniu Tereska. Wraz z nią do wrogiego obozu miało się udać jeszcze dwie piękne mieszczki. Wzięły ze sobą okup, wśród którego były dary w postaci mocnych trunków. Zasiadły do biesiady we wrogim obozie, ale pijący zwykłe wino Tatarzy nie byli przyzwyczajeni do przyniesionej przez panie okowity. Nic więc dziwnego, że niebawem wszyscy posnęli. Dziewczęta tylko na to czekały. Odcięły głowy śpiącym, pod osłoną nocy wymknęły się z wrogiego obozu wróciły do zamku. Rankiem następnego dnia oblegający gród napastnicy, zobaczywszy co się stało z wodzami wyprawy, w popłochu odstąpili od oblężenia i opuścili te tereny. Zamek i mieszkańcy zostali ocaleni.” (wg Andrzeja Piecucha, Gorlicka Ósemka).

Po wielu latach wdzięczni gorliczanie ufundowali w centrum miasta bohaterskiej mieszczce pomnik. Ustawili go na rynku w Gorlicach. A że była prostą gospodynią, przedstawiona została z wiadrem. W upalne dni turyści i mieszkańcy gaszą pragnienie płynącą z niego wodą. Tereska w krajobraz gorlickiej Starówki wpisywała się od lat 70. XX wieku, jednak w czasie rewitalizacji rynku została przeniesiona na Plac Dworzysko. W 2022 r. powróciła na gorlicki Rynek, tuż obok fontanny.

Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego przy ul. Legionów

Pomnik Tysiąclecia Państwa Polskiego autorstwa Mariana Koniecznego i Włodzimierza Kunza z rzeźbami I. Łukasiewicza, Marcina Kromera, postacią wiertacza i Matki z dzieckiem położony jest przy zbiegu ulic Legionów i Wróblewskiego. Powstał w 1966 roku w tysięczną rocznicę powstania Państwa Polskiego, jako odpowiedź władz komunistycznych na obchody tysięcznej rocznicy przyjęcia chrztu przez Mieszka I organizowane przez Kościół katolicki. Pomnik Tysiąclecia jest także podziękowaniem dla matki ziemi i hołdem dla ludzi pracy. Na murach widnieją napisy: „Ziemio, która kwitniesz wiosną, owocujesz jesienią. Kocham Cię mocno ziemio” oraz „O towarzysze żyły spruć, do krwi ręce urobić, by w Polskę wrósł lipcowy rytm, zwycięstwo i socjalizm”.

Statek „Gorlice” przy ul. Jagiełły

Pomnik statku „Gorlice” znajduje się na ścianie budynku przy ul. Jagiełły, obok biblioteki miejskiej, naprzeciwko budynku poczty. Przed pomnikiem statku stoi kotwica. Statek „Gorlice” wodowano 24 marca 1964 roku, uroczysty chrzest odbył się 30 czerwca 1964, a jego matką chrzestną została nieżyjąca już telefonistka, pracownica Fabryki Maszyn, radna Miejskiej Rady Narodowej pani Maria Wąsik. To ona rozbiła butelkę szampana i przecięła siekierką taśmę. Budowanym w tym okresie statkom postanowiono nadać imiona miast Podkarpacia: Krosno, Jasło, Gorlice. „Gorlice” był drobnicowcem o nośności 4,5 tys. ton z blisko 40-osobową załogą. Był statkiem handlowym przeznaczonym do obsługi portów basenu Morza Śródziemnego. „Gorlice” miał 113,7 m długości, 15,5 m szerokości, 6,3 m zanurzenia. Rozwijał prędkość 14,9 węzła i zabierał 4575 ton towarów. W 1985 roku jako statek przestarzały, zakończył swoją misję i wyruszył w swój ostatni rejs do Finlandii, gdzie go zezłomowano.

Źródło:
Mieczysław Kormanek – „Statek Gorlice”, Kwartalnik Gorlicki nr 53/2010
http://www.halogorlice.pl/kultura-wydarzenia-aktualnosci-wiadomosci-reklama-gorlice/3778-obok-gorlickich-pomnikow

Pomnik likwidacji getta przy ulicach Strażackiej i Krzywej

Uroczyste odsłonięcie pomnika – tablicy, upamiętniającej Zagładę gorlickich Żydów, nastąpiło 19 sierpnia 2012 roku – w 70. rocznica likwidacji gorlickiego getta. Pomnik znajduje się u zbiegu ulic Strażackiej i Krzywej, przed dawną synagogą. 17 sierpnia 1942 roku rozpoczęto akcję przeciwko żydom z gorlickiego getta, które składało się z dwóch części. Rejon Dworzyska - dzisiejsze ulice Mickiewicza, Nadbrzeżna, Stroma, Strażacka. Rejon Garbarni - dzisiejsze ulice Nadbrzeżna, Legionów, Rzeźnicza, Ogrodowa. W dniu 19 sierpnia 1942 r. odjechał ostatni transport z ludnością żydowską z getta do niemieckiego nazistowskiego obozu zagłady w Bełżcu.
Trwająca w Gorlicach trzy dni akcja likwidacji getta, była odpowiednio przygotowana. Do getta wkroczyły ukraińskie i niemieckie patrole dokonując przeglądu mieszkań żydowskich, mordując osoby stare, chore i kalekie. Żydów przewożono do „Buciarni" (późniejsze zakłady POLMO) oraz do lasu Garbacz i tam mordowano. 19 sierpnia był ostatnim dniem likwidacji getta. W dniu tym pędzono Żydów na dworzec kolejowy gdzie ładowano do wagonów. Podjęto wtenczas próbę uratowania rodziny Aleksandrowiczów. Funkcjonariusze kolei porozumieli się i wykorzystując chwilę nieuwagi Niemców otworzyli wagony, w których znajdowali się Aleksandrowiczowie. Wraz z nimi zbiegło około 40 osób. Ludność polska, u której współczucie wobec niedoli współmieszkańców rosło wraz z nasilaniem się szykan i prześladowań podchodziła gromadnie, szczególnie kobiety, aby przekazać wywożonym pomoc żywnościową i wodę na drogę. 14-19.08.1942 roku rozstrzelano w mieście, w Buciarni i w lesie Garbacz w Stróżówce grupę około 900 osób, w tym 700 osób z Bobowej.
19.08.1942 roku wywieziono transportem kolejowym do obozu w Bełżcu do zagazowania około 2500 osób.

Źródło:
Boczoń Władysław, 1998, Żydzi Gorliccy, Gorlice
http://www.halogorlice.pl/kultura-wydarzenia-aktualnosci-wiadomosci-reklama-gorlice/3894-obok-gorlickich-pomnikow-pomnik-likwidacji-getta

Dom Pamięci im. Wilhelma Macha „Sklarczykówka" przy ul. Legionów 13

U zbiegu ulic Legionów i Krasińskiego znajduje się Dom Pamięci im. Wilhelma Macha, potocznie nazywany „Sklarczykówką". Budynek został zbudowany w latach 1932-1933 staraniem Józefa Sklarczyka. W czasie okupacji mieściła się tu siedziba Gestapo. Przez Sklarczykówkę przeszło 2780 aresztowanych, z których 293 osoby zamordowano. Pozostali w większości trafili do obozów koncentracyjnych. W piwnicach budynku można zauważyć napisy, które zostały wyryte przez znajdujących się tam więźniów. W fasadzie budynku znajduje się tablica upamiętniająca martyrologię mieszkańców Gorlic w latach okupacji hitlerowskiej. „Sklarczykówka" była placówką zamiejscową Komisariatu Policji Granicznej (Sipo i SD) w Jaśle tzw. Nebenstelle Gorlice – kierowali nim kolejno: SS-Unterscharführer Hovelmayer, SS-Oberscharführer Otto Friedrich oraz SS-Hauptscharführer Ernst Fundheller. 30 czerwca 1968 roku w Norymberdze za zbrodnie popełnione w Gorlicach zostali osądzeni gestapowcy z Nebenstelle Gorlice: Paul Baron, Ernst Piecha i Otto Fridrich. Wszyscy zostali skazani na dożywocie. W trakcie procesu jako świadek obrony zeznawał Ernst Fundheller. Rozpoznali go świadkowie oskarżenia (m.in. M.Boczoń, M.Szwarc, J.Matelles) jako szefa gestapo w Gorlicach. Fundheller został aresztowany, prawdopodobnie zmarł przed lub w trakcie swojego procesu. Po wojnie jako miejsce przesłuchań mieszkańców Gorlic przez NKWD wybrano budynek „Sklarczykówki". Katownia niemiecka przemieniła się w katownie komunistyczną. Po śledztwie w Gorlicach wszystkich aresztowanych pędzono pieszo do Nowego Sącza. Wszelkie próby ucieczki karane były śmiercią. Pewnego razu podczas wyprowadzania aresztowanych ze „Szklarczykówki" próby ucieczki podjął się Henryk Sadowski, były policjant. Niestety, został on na miejscu zastrzelony. W roku 1985 budynek został przekazany w ręce Związku Nauczycielstwa Polskiego z okazji 80-lecia i 20-lecia śmierci pisarza Bronisława Sartoriusa. Dziś w budynku znajdują się pomieszczenia mieszkalne oraz biura prywatnych działalności.

Źródło:
www.sztetl.org.pl
http://www.halogorlice.pl/kultura-wydarzenia-aktualnosci-wiadomosci-reklama-gorlice/4021-obok-gorlickich-pomnikow-dom-pamieci-im-wilhelma-macha

Pomnik „Smutne twarze" przy rzece Ropie

Pomnik złożony z pięciu kamieni z wyrzeźbionymi ludzkimi twarzami znajduje się obok placu, gdzie do nie dawna funkcjonował targ, przy rzece Ropa. Upamiętnia tragiczne wydarzenie: "rozstrzelania w tym miejscu przez gestapo 12 Polaków i 20 Żydów." Pomnik postawiony przez Komitet Społeczny nazywany jest „Smutne twarze”. Przed II Wojną Światową połowę społeczności gorlickiej stanowili Żydzi. Osiedlali się tu stopniowo, zdobywając pozycje gospodarcze i społeczne. Mimo czasowych sporów, ogólne relacje między Polakami i Żydami układały się w Gorlicach całkiem dobrze. Dowodem tego jest różnoraka pomoc Polaków niesiona Żydom uwięzionym w getcie, a potem podczas jego likwidacji.

Źródło:
Władysław Boczoń „Żydzi Gorliccy”
http://www.halogorlice.pl/kultura-wydarzenia-aktualnosci-wiadomosci-reklama-gorlice/3832-obok-gorlickich-pomnikow-smutne-twarze

Popiersie Mikołaja Kopernika przy ul. M. Kopernika. Popiersie Mikołaja Kopernika stanęło na osiedlu Magdalena w Gorlicach przy ulicy jej patrona. Mikołaj Kopernik to polski astronom, autor dzieła „O obrotach sfer niebieskich”. Zajmował się również matematyką, prawem, ekonomią, strategią wojskową, astrologią, był także lekarzem oraz tłumaczem.

„Ławeczka Łukasiewicza” przy Ratuszu

Uroczyste odsłonięcie „Ławeczki Łukasiewicza” projektu Zdzisława Tohla miało miejsce 7 kwietnia 2013 r. na gorlickim rynku podczas Pikniku Cyfryzacyjnego. Ignacy Łukasiewicz to twórca przemysłu naftowego, wynalazca lampy naftowej. W latach 1853 – 1858 mieszkał i pracował w Gorlicach. W budynku obecnego ratusza miejskiego prowadził aptekę. Za jego sprawą w 1854 r. u zbiegu dzisiejszych ulic Kościuszki i Węgierskiej w Gorlicach zapłonęła po raz pierwszy na świecie uliczna lampa naftowa.

Popiersie Marcina Kromera w budynku I Liceum Ogólnokształcącego im. Marcina Kromera. Popiersie Marcina Kromera znajduje się w holu I Liceum Ogólnokształcącego, które nosi imię tego sławnego Polaka. Marcin Kromer był biskupem warmińskim, historykiem i kronikarzem, dyplomatą. Urodził się w Bieczu w rodzinie mieszczańskiej. Tutaj uczęszczał do Szkoły Parafialnej. Przez całe życie był bardzo mocno związany z Bieczem, gdzie mieszkała jego rodzina. Wystarał się o ulgi podatkowe dla jego mieszkańców. Popierał i sponsorował rozwój szkolnictwa w Bieczu. Był wysoko cenionym literatem. Największy rozgłos przyniosły mu napisane po łacinie dzieła z historii oraz geografii Polski.

Figura ks. Bronisława Świeykowskiego w budynku Ratusza Miejskiego. Figura ks. Bronisława Świeykowskiego zdobi hol miejskiego ratusza. Ks. Bronisław Świeykowski był komisarycznym burmistrzem Gorlic w czasie trwania I wojny. Kierował pracą zarządu miasta ratując mieszkańców od głodu i nieszczęść. Po wojnie zajmował się działalnością polityczną pisując do „Głosu Narodu" i innych czasopism artykuły krytykujące niegospodarność władz, brak troski o odbudowę kraju. Jest autorem pamiętnika „Z dni grozy w Gorlicach". Założył wiele instytucji publicznych. Fundator stypendiów dla najbiedniejszych uczniów. Wybitny etymolog o sławie europejskiej. Odznaczony godnością szambelana papieskiego, Honorowy Obywatel Miasta Gorlice – od 4 lipca 1921 r. Pozostawił po sobie wspaniałą pamięć duszpasterza i społecznika. Pomnik wg projektu Zdzisława Tohla został odsłonięty w maju 1995 roku – w osiemdziesiąta rocznicę bitwy pod Gorlicami.

Pomnik niedźwiadków w Parku Miejskim

Pomnik przedstawia dwa kamienne, przytulające się do siebie misie, których sympatycznych postaci nie sposób minąć obojętnie. Już kilka pokoleń Gorliczan ma w swoich albumach zdjęcia z parkowymi misiami. A co najważniejsze – fotografujemy się z nimi bez względu na wiek!

Pomnik Niepodległości obok Drukarni

Pomnik Niepodległości to dowód wdzięczności i pamięci o bohaterach, którzy walczyli i polegli za wolność Ojczyzny. Zlokalizowany jest u zbiegu ulic Słowackiego, Bieckiej, 3 maja i Legionów. Strzelisty obelisk zaprojektował oraz wykonał Zdzisław Tohl. Postawiony został z okazji 100. rocznicy Odzyskania Niepodległości z inicjatywy Starosty Gorlickiego Karola Górskiego, a jego budowę wsparły wszystkie gminy ziemi gorlickiej. Na cokole poza płytą pamiątkową, znajdują się trzy tablice dedykowane Tadeuszowi Jordanowi Rozwadowskiemu, Władysławowi Długoszowi oraz Józefowi Piłsudskiemu. Pomnik został odsłonięty 15 października 2018 r.

Sidur Przechodniów przy ul. Stróżowskiej (obok cmentarza żydowskiego)

Sidur Przechodniów, to miejsce pamięci o naszych sąsiadach, znajomych, przyjaciołach, ludziach którzy bezpowrotnie zniknęli z Gorlic. Miejsce, stworzone po to, aby pamięć o naszej wspólnej historii i strasznych wydarzeniach II wojny światowej, nigdy nie zginęła. Budowla znajduje się przy ul. Stróżowskiej przy wejściu na cmentarz żydowski. Posiada ściany w rzucie odzwierciedlającym kształt „Gwiazdy Dawida", z belkami wieńczącymi, tworzącymi dwa przenikające się trójkąty równoboczne z czterema otwartymi wejściami. Na jej ścianach umieszczono macewy wydobyte spod podłogi nieistniejącego już budynku synagogi „Beszt" na Dworzysku. Pomnik został wybudowany przed bramą cmentarza żydowskiego, a nie w jego obrębie, co wynika z prawa religijnego judaizmu. Powstał też wygodny dojazd pod Sidur, co ułatwi odwiedziny tego miejsca gorliczanom, turystom i pielgrzymom.